

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кредитно-економічний факультет

Кафедра банківської справи

**Допустити до захисту
Завідувач кафедри_**
(підпис)

(прізвище та ініціали)
“ ” 20_ року

Дипломна робота

Магістр

з теми «Управління активами та пасивами комерційного банку»

Виконав: студент 6 курсу, групи 3
спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Педько В.О.

Керівник Сирчин О.Л.

Рецензент

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра

Педько Владислав Олександрович

Управління активами та пасивами комерційного банку

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Випускна робота складається з трьох розділів.

Об'єктом дослідження дипломної роботи виступає фінансова діяльність банку як фінансового посередника та ефективність його діяльності. Метою роботи є розробка та виявлення шляхів покращення управління активами та пасивами комерційного банку.

У роботі надано загальну характеристику комерційного банку, розглянуто теоретичні основи управління активами та пасивами, визначено основні методи управління, які слід використати на основі АТ КБ «Приватбанк» за період 01.01.2016-01.01.2018 роки.

В дипломній роботі запропоновано напрямки для покращення ефективності управління активами та пасивами банку та виділено критичні моменти в діяльності вибраного банку.

Ключові слова: управління активами та пасивами, результати фінансової діяльності, комерційний банк, прибутковість, ліквідність.

ANOTATION

graduation work for obtaining an educational master's degree

Pedko Vladyslav

Assets and liabilities management of a commercial bank

Odessa National Economic University

c. Odessa, 2018 year

Final work is divided into three sections.

The object of the research thesis serves financial activities of the bank as a financial intermediary and efficiency of its activity. The purpose of the work is to develop and identify ways to improve the management of assets and liabilities of banking activities.

The work given to a general description of the commercial bank, the theoretical foundations of assets and liabilities management, defines the main management methods that should be used on the basis of JSC CB "Privatbank" for the period 01.01.2016-01.01.2018 years.

In the thesis the directions for improvement of efficiency of management of assets and liabilities of the bank are offered and critical moments in the activity of the selected bank are highlighted.

Keywords: Assets and liabilities management, results of financial activity, commercial bank, profitability, assessment results, liquidity.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	8
1.1. Теоретичні підходи до управління активами та пасивами комерційного банку	8
1.2. Методи та показники ефективності управління активами та пасивами комерційного банку	14
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	25
2.1 Оцінка управління пасивами АТ КБ «Приватбанк».....	25
2.2 Оцінка управління активами та ліквідністю АТ КБ «Приватбанк»	32
2.3.. Оцінка управління фінансовими результатами діяльності АТ КБ «Приватбанк».....	47
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	55
3.1. Напрямки вдосконалення оцінки ефективності управління активами та пасивами банку.....	61
3.2. Шляхи підвищення ефективності управління активами та пасивами банку	63
Висновки до розділу 3.....	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Банківський сектор є найважливішою сферою національного господарства, від ефективності діяльності якого в значній мірі залежить розвиток економіки країни. Сучасна українська банківська система функціонує в умовах недостатньої розвиненості фінансових ринків, посилення монополістичних тенденцій і загострення конкуренції між комерційними банками при наявності інфляції, нестійкості економічного середовища та генеруванні значних ризиків при здійсненні активних і пасивних банківських операцій. Пріоритетне місце в зв'язку з цим набуває проблема комплексного взаємопов'язаного управління активами і пасивами банків з метою забезпечення високої прибутковості банківської діяльності, підвищення стійкості та надійності банків і банківської системи країни в цілому.

Світова практика свідчить про те, що аналогічні причини розвитку західних банків послужили потужним поштовхом до переорієнтації банків з ізольованого управління активами і пасивами на методи їх комплексного збалансованого управління. Проте, розроблені за кордоном принципи і методи управління можуть бути застосовні до умов нашої країни лише в обмеженій мірі. Це обумовлено в першу чергу тим, що українські банки позбавлені багатьох надійних інструментів і змушені функціонувати в умовах більш масштабних і різноманітних ризиків, ніж банки західних країн.

Більшість вітчизняних монографій, підручників і навчальних посібників з банківської справи досі основну увагу приділяють розкриттю сутності, вивчення і обґрунтування методів управління активами або пасивами комерційних банків як самостійними об'єктами. Принципово нові і складні питання комплексного взаємопов'язаного управління активами і пасивами дуже слабо відображені в економічній літературі. Це обумовлюють гостру необхідність для українських комерційних банків теоретичного і методичного вирішення проблеми комплексного збалансованого управління активами і

пасивами як єдиним складно структурованим об'єктом менеджменту, що визначає актуальність теми дипломної роботи.

Ступінь розробленості проблеми. Найбільш повно підходи до управління активами і пасивами банку представлені в дослідженнях зарубіжних фахівців С.Л. Брю, Д.Д. Ван-Хузаа, Ч. Вельфеля, Е.Долана, К.Р. Макконела, Н.Б. Мерфі, Р.Л. Міллера, Д. Полфремана, П. Роуза, Дж. Синки мл., Ф. Форда. Сучасний рівень розробки даної проблеми в нашій країні, а також найбільш важливі тенденції розвитку поглядів на управління активами і пасивами банків відображені в роботах вітчизняних вчених і фахівців, серед яких слід виділити Є.В. Беліка, Г.Н. Белоглазова, Е.Н. Василишен, О.В. Гончарук, А.Г. Грязнову, С.М. Ільєсова, Г.Г. Коробова, Л.П. Кроливецкой, О.І. Лаврушина, В.Є. Леонтьєва, Г.С. Панову, В.П. Попкова, А.М. Тавасієва, в значній мірі розвинули методологію і розробили методики вирішення цієї проблеми і адаптувати зарубіжний досвід до специфіки українських умов.

Разом з тим, в економічній літературі не знайшли достатнього відображення проблеми аналізу взаємозв'язку між активами і пасивами комерційних банків з урахуванням співвідношення прибутковості, ліквідності і ризиків і формування на цій основі комплексної моделі взаємопов'язаного управління активами і пасивами, що і визначає мету і завдання дипломної роботи.

Мета і завдання дипломної роботи. Метою дипломної роботи є розробка та наукове обґрунтування методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування системи комплексного збалансованого управління активами і пасивами комерційних банків.

Відповідно до даної метою в роботі були поставлені такі завдання:

- а) узагальнити теоретичні концепції, методи регулювання і управління активами і пасивами комерційного банку;
- б) дати визначення поняттю банківської ліквідності та чинникам, що її визначають;

- в) проаналізувати процес управління активами і пасивами комерційного банку на прикладі АТ КБ «Приватбанк»;
- г) запропонувати напрямки вдосконалення підходів до управління активами і пасивами комерційних банків.

Предметом дослідження в дипломній роботі є система управління активами і пасивами комерційних банків.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є діяльність комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» ринкових умовах.

Теоретичною і методологічною основою дипломної роботи стали праці вітчизняних і зарубіжних економістів, присвячені питанням управління активами і пасивами, банківського менеджменту.

У процесі наукового дослідження були застосовані методи системного, порівняльного і логічного аналізу, а також методи групування, класифікації, лінійного програмування.

Наукова новизна дипломної роботи полягають у наступному:

- а) уточнено зміст управління активами і пасивами як сфери управлінської діяльності комерційного банку, пов'язаної з обґрунтуванням і реалізацією ефективних методів залучення власних і позикових ресурсів і їх розміщення в високоприбуткові активи при заданому рівні ліквідності і ризиків;
- б) на основі узагальнення теоретичних концепцій і методів управління активами і пасивами комерційного банку обґрунтована необхідність застосування комплексного збалансованого підходу при управлінні активами і пасивами шляхом оптимального поєднання прибутковості, надійності і ліквідності банку;

Практичне значення одержаних результатів дипломної роботи полягає в тому, що методичні рекомендації та розроблена комплексна модель оптимізації структури активів і пасивів можуть бути використані вітчизняними банками з метою підвищення ефективності їх діяльності.

ВИСНОВКИ

Таким чином, під управлінням активами і пасивами слід розуміти процес формування і подальшого регулювання такою структурою активів і пасивів балансу банку, яка забезпечує досягнення певних стратегій і цілей фінансового менеджменту. Оптимальна структура активів покликана виконувати рішення наступних завдань:

- а) забезпечення максимальної прибутковості банку при підтримці необхідного рівня ліквідності; - зниження ризиків ліквідності за допомогою диверсифікації джерел і сум фондування;
- б) максимальне проникнення на цільові ринки при якісному управлінні кредитними ризиками портфелів;
- в) зниження частки непрацюючих і малоприбуткових активів з урахуванням необхідного рівня інвестицій в іммобілізовані активи і підтримки поточного бізнесу.

Метою управління активами і пасивами є запобігання або виправлення дисбалансу і захист від ризиків банківської діяльності шляхом аналізу наслідків генеральної стратегії банку по структурі балансу і його рентабельності. Процес управління активами і пасивами вимагає наявності точної і достатньої інформації, як з внутрішніх, так і зовнішніх джерел. При цьому зовнішня інформація необхідна для прогнозування економічного розвитку і формулювання стратегії, внутрішня - для відстеження виконання політики з управління активами і пасивами та оцінки необхідності змін в ній. Вся використовувана банком інформація повинна бути значущою, надійною і сучасною.

Ліквідність означає здатність банку вчасно і в повному обсязі забезпечувати виконання своїх зобов'язань. Вона виступає як необхідна і обов'язкова умова платоспроможності банку.

Критерієм ліквідності банку є спряженість всіх його активів і пасивів за строками та сумами і здатність забезпечити себе ліквідними активами при виникненні невідповідності. Критерієм платоспроможності виступає достатність на певну дату засобів на кореспондентському рахунку для виконання платежів.

В ході даної роботи дана характеристика АТ КБ «Приватбанк». Дослідження показало, що АТ КБ «Приватбанк» є динамічним банком, що надає широкий спектр послуг. Він займає стійке і стабільне положення на банківському ринку, активно розширює присутність в різних регіонах країни. Збільшення масштабів діяльності в 2006-2008 рр. відбилося на зростанні валюти балансу банку.

Проаналізувавши всі необхідні показники АТ КБ «Приватбанк», можна зробити наступні висновки.

За проаналізований період валюта балансу банку зменшилася, але незначним чином, що свідчить про незначне зменшення масштабів діяльності кредитної організації. Зменшення ресурсної бази банку головним чином пов'язане з отриманням непокритого збитку. При цьому в структурі ресурсів спостерігається збільшення статутного капіталу, збільшення обсягу коштів, залучених фізичних осіб. Обсяг власного капіталу зменшувався більш високими темпами, ніж обсяг зобов'язань, що свідчить про зниження надійності банку. У структурі зобов'язань банку основне місце належить засобам фізичних осіб, в т.ч. коштами, залученими на певний термін.

Активи банку в період 2015-2017 рр. характеризувалися суттєвим зменшенням кредитного портфелю. Це говорить про те, що управління бізнесом переслідує ціль зменшення більш ризикових, але більш дохідних операцій, заради забезпечення стабільного та консервативного прибутку.

Другою за важливістю тенденцією за період 2015-2017 рр. є збільшення обсягів інвестиційного портфелю. На останній припадає основна частина активів. Спостерігається тенденція збільшення вкладень в менш ризикові активи з низьким рівнем прибутковості.

Протягом 2015-2017 рр. спостерігається збільшення частки вкладень в основні засобів і дочірні компанії. Така обставина є негативним моментом, так як даний вид активу не є продуктивним.

У структурі активів переважають активи строком погашення від 3 до 12 місяців. За аналізований період їх частка збільшилася на 1,4 % при аналогічному зниженні частки ліквідних активів. Це вказує на зниження поточної ліквідності банку при зростанні довгострокової. З одного боку, це підвищує ризики банку, але з іншого боку збільшує здатність банку отримати доходи.

При здійсненні операцій на міжбанківському ринку банк виступає «нетто-позичальником», що є негативним показником. Можна припустити, що у банку виникають проблеми з поточною ліквідністю, тому банк потребує додаткових короткострокових ресурсах. При цьому ступінь залежності ресурсної бази від міжбанківських кредитів може бути охарактеризована як слабка (5,5 %) і за аналізований період вона знизилася.

В цілому за проаналізований період розміри розриву ліквідності свідчать про надлишки розмірами 35,7 та 2,7 млрд.грн за 2015 та за 2017 рр. відповідно та про дефіцит ліквідності розміром 35,5 млрд.грн. за 2016 рік. З точки зору управління активами та пасивами найбільш збалансованим положенням є мінімальний розрив за 2017 рік: з одного боку, банк збільшує ризиковість операцій, а другої – намагається отримати дохід.

В цілому стан ліквідності банку можна характеризувати як задовільний, при цьому за період 2015-2017 рр. воно покращилося.

Необхідно відзначити неефективність використання довгострокових ресурсів, оскільки утворені розриви мають найбільші абсолютні значення. Чистий розрив ліквідності за цими ресурсами має тенденцію до збільшення: за проаналізований період він збільшився на 120,9 млрд.грн або в 4,4 рази. Це свідчить про недоотримання банком доходу, але може бути обумовлене неможливістю банку або небажанням керівництва здійснювати довгострокові вкладання коштів.

На основі проведеного дослідження АТ КБ «Приватбанк» були запропоновані наступні заходи з управління банківським портфелем.

Рекомендовано формувати високоліквідний резерв для виконання непередбачених зобов'язань. Банку слід збільшити вкладення в торгові цінні папери, в інвестиційні цінні папери, утримувані до погашення і в цінні папери, наявні для продажу.

Для забезпечення необхідного рівня ліквідних активів банку запропоновано нарощувати портфель короткострокових позик. Він повинен ґрунтуватися на кредитах на поповнення оборотних коштів, наданих на строк до 1 року, і на кредитах в формі овердрафт.

Основними тенденціями зміни ресурсної бази з'явилися відтік коштів з розрахункових рахунків корпоративних клієнтів, зниження темпів зростання коштів фізичних осіб в 2017 році і залучення субординованого депозиту. Негативна динаміка обумовлена уповільненням зростання економіки в другій половині 2017 року, зниженням доходів нефінансових організацій і панічним настроєм населення. За аналізований період частка коштів клієнтів в структурі зобов'язань банку знизилася.

Залучені кошти фізичних осіб значно випереджають кошти юридичних осіб, як за темпами росту так і за обсягами. Тобто, банк здебільшого займається залученням коштів від населення. Оскільки кошти таких клієнтів є менш стабільними, то банку необхідно більше ретельно розміщувати залучені кошти, для мінімізації ризику неповернення вкладень.

Для підтримання середньострокової ліквідності банку рекомендовано розвивати торгове фінансування на короткостроковій основі з застосуванням інструментів документарного бізнесу, а також розширити форми надання кредитних послуг, що включають факторинг, банківські гарантії, також документарних операцій, проектне фінансування.

Банку слід нарощувати споживче та іпотечне кредитування населення. Для досягнення диверсифікованої галузевої структури кредитного портфеля банку слід розширити кредитування транспорту, харчової промисловості та

органів виконавчої влади суб'єктів України і муніципальних утворень. Банку рекомендується розширити обсяг наданих короткострокових міжбанківських кредитів.

Поряд з традиційним для всіх українських банків кредитуванням, АТ КБ «Приватбанк» запропоновано розвивати операції на ринку цінних паперів.

АТ КБ «Приватбанк» рекомендовано приділяти увагу підвищенню надійності активів і головним чином кредитного портфеля. Для цього слід удосконалювати форми і методи кредитування, удосконалювати методики оцінювання кредитоспроможності позичальників (з урахуванням регіональних особливостей), проводити заходи по скороченню простроченої заборгованості, здійснювати системне супровід кредитів.

Для забезпечення стабільної ресурсної бази банку запропоновано нарощувати обсяг власних коштів. Розширення ресурсної бази рекомендовано здійснювати за рахунок залучення коштів фізичних осіб.

Разом з тим для диверсифікації ресурсної бази необхідно нарощувати частку коштів корпоративних клієнтів і головним чином на строковій основі. Представляється можливим розширення ресурсної бази за рахунок залучення зовнішнього фінансування.

АТ КБ «Приватбанк» рекомендується розвивати систему планування для ефективнішого управління ресурсами. Для забезпечення надійного управління ліквідністю та грошовими потоками банк повинен розробити детальні регламентуючі документи по контролю грошових потоків, а також модель оптимізації використання коштів. При цьому грошові потоки повинні розглядатися протягом одного дня, в найближчій і довгостроковій перспективі.

З метою підтримки платоспроможності на щоденній основі банк повинен готувати звіт про проведення короткострокових фінансових потоків як мінімум на 8 днів. Відзначено, що впровадження рекомендацій по управлінню банківським портфелем дозволить підвищити ефективність і рентабельність бізнесу, поліпшити процес управління ліквідністю, підвищити конкурентоспроможність і поліпшити ділову репутацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. - К.: КНЕУ, 2014. - 599 с.
2. Банковские риски: учеб. пособие / под ред. О.И. Лаврушин, Н.И. Валенцева. - М. : КноРус, 2017. - 232 с.
3. Банковское дело: учебник / под ред. Г.Н. Белоглазова, Л.П. Кроливецкая. - 2-е изд. - СПб : Питер, 2015. - 400 с.
4. Банківські операції: Підручник / М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна, [та ін.]; за ред. А.М. Мороз. - 3-є вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2015. - 608 с.
5. Васильченко З.М. Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація : монографія / З.М. Васильченко. - М. : Кондор, 2014. - 528 с.
6. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васюренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2014. - 318 с.
7. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль: Навч. посіб. - К.: Знання, 2016. - 463 с.
8. Вовчак О. Д. Банківська справа: Навч. посібник / О. Д. Вовчак, Н.М. Руцишин. - Львів : Новий світ-2000, 2016. - 560 с.
9. Гроші та кредит: Підручник / За заг. ред. М. І. Савлука. - К.: КНЕУ, 2016. - 744 с.
10. Деньги, кредит, банки : учебник / под ред. Г.Н. Белоглазова. - М. : Высш. образование, 2016. - 620 с.
11. Єпіфанов А.О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектору економіки України: монографія / А.О. Єпіфанов. - Суми : Університетська книга, 2017. - 417 с.
12. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків: Навч. посібник / А.О. Єпіфанов, Н.Г. Маслак, І.В. Сало. - Суми : Університетська книга, 2017. - 523 с.

- 13.Жарковская Е.П. Банковское дело: учебник / Е.П. Жарковская. - 6-е изд., испр. - М. : Омега-Л, 2014. - 476 с.
- 14.Загородній А.Г. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2015. - 508 с.
15. Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Зверяков, О.М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
16. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Київ: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
- 17.Іпотечне кредитування: Навч. посібник / За ред О.С. Любуня, - К.: ЦНЛ, 2015. - 392 с.
- 18.Капран В.І. Банківські операції: Навч. посібник. - К.: ЦУЛ, 2016. - 208 с.
- 17.Кириченко О.А. Банківський менеджмент : підручник / О.А. Кириченко, В.І. Міщенко. – К. : Знання, 2015. – 831 с.
- 18.Коваленко В.В. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч.-метод. посібник / В.В. Коваленко. - Суми : Університетська книга, 2015. - 224 с.
- 19.Ковалев П.П. Банковский риск-менеджмент / П.П. Ковалев. - М. : Финансы и статистика, 2015. - 304 с.
- 20.Коваленко В.В.. Определение факторов, вызывающих возникновение системных банковских кризисов и методы их диагностики / В.В. Коваленко, О.Г. Коренєва // Бизнес Информ : науч. журнал. – 2016. – № 9. – С. 24-26.
- 21.Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики) : монографія / О.М. Ковалюк. – Львів : Вид. центр Львівського НУ ім. Івана Франка, 2016. – 396 с.
- 22.Косова Т.Д. Банківські операції: навч. посіб. / Т.Д. Косова, О.Р. Циганов. - К. : Центр навч. л-ри, 2014. - 372 с.
- 23.Кредитування та ризики: Навч. посібник/ Денисенко М.П., Домрачев

- В.М., Кабанов В.Г., Ігнатенко А.В., Чигирник К.А. - К.: "Видавничий дім \"Професіонал\", 2014. - 480 с.
- 24.Кредитування: теорія і практика: Навч. посібник / Лагутін В.Д. - К.: ЦНЛ, 2014. - 215 с.
- 25.Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: Підручник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 824 с.
- 26.Лаптев С.М. Банківська діяльність (вітчизняний та зарубіжний досвід)/ Денисенко М.П., Кабанов В.Г., Любунь О.С; Навчальний посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2014.- 320 с.
- 27.Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій / Б.Л. Луців. – Тернопіль : Вид-во "Економічна думка", Карт-бланш, 2014. – 320 с.
- 28.Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки. - К: Атака, 2015., с. 240, с. 129-130
- 29.Маркетинг у банку: навч.-метод. посібник / А.В. Нікітін, Т.Г. Іванова, І.Г. Брітченко, О.М. Момот. - К. : КНЕУ, 2015. - 474 с.
- 30.Медвідь Л.Г. Облік у банках: навч. посібник / Л.Г. Медвідь, І.В. Фостяк. - Львів : Магнолія-2006 , 2010. - 360 с.
- 31.Мещеряков А.А. Організація діяльності комерційного банку: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2017. - 608 с.
- 32.Міщенко В.І. Банківські операції: підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренєва. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2007. - 796 с. КНЕУ, 2014. - 599 с.
- 33.Михайлів З.В., Гаталяк З.П., Горбаль Н.І. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: Навч. посібник, - Львів: 2014. - 244с.
- 34.Мишкин Фредерик. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков: пер. с англ / Фредерик Мишкин. - 7-е изд. - М. : Изд. дом "Вильямс", 2016. - 880 с.
- 35.Онищенко Ю.І., Борисевич В.С. Етапи трансформації банківської системи України/ Юлія Онищенко, Валерія Борисевич [Електронний ресурс]// Економіка та суспільство. – 2016. – №7. – Режим доступу до журналу: <http://www.economyandsociety.in.ua>

36. Організація контролю в банку: навч. посібник / уклад. І.В. Белова. - Суми : Університетська книга, 2016. - 302 с.
37. Основи банківської справи та управління кредитними ризиками: Навч. посіб. / О.В. Гесць, В.М. Домрачев, С. Л. Лондор. - К.: Видавництво Європ. Університету, 2014. - 237 с.
38. Орлюк О.П. Правові проблеми організації та діяльності банківської системи України. Автореф. дис. на здоб. наук. ст. докт. юрид. наук. – Х., 2013. – 39с
39. Павлишин О.П., Ричаківська В.І. Банківські операції. Практикум. - К.: Алеута, 2015. - 158 с.
40. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. - 2-ге вид., доп. І перероб. - К.: КНЕУ, 2014. - 468 с.
41. Роуз Питер С. Банковский менеджмент. Пер. С англ. со 2-го изд. - М.: "Дело ЛТД", 2015. - 768 с.
42. Рябченко О. П. Держава і економіка: адміністративно-правові аспекти взаємовідносин : монографія / О. П. Рябченко ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х. : Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2014. – 304 с.
43. Синки-мл. Джозеф Ф. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: и в индустрии финансовых услуг : пер. с англ. / Джозеф Ф. Синки-мл. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2017. - 1018 с.
44. Скоморович І.Г. Банківські операції навч. посібник / І.Г. Скоморович. - Львів : Магнолія, 2016. - 482 с.
45. Степаненко А. Деякі аспекти антикризового управління банківською системою // Вісник КНТЕУ. – 2008. – № 3. – С. 77-84
46. Ступаков В.С., Токаренко Г.С. Риск-менеджмент. - М.: Финансы и статистика, 2015. - 288 с.
47. Сучасні концепції менеджменту : навч. посібн. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової. – К. : Вид-во "Центр навч. літ-ри", 2017. – 536 с.
48. Тарасевич Н.В., Фінансовий менеджмент у банках. Навчальний посібник для студентів V курсу всіх форм навчання спеціальності “Банківська справа” .Одеса: ОДЕУ, ротاپринт, 2008 р. – 182 с.)

- 49.Тарасовський Ю. Рекапіталізація: уроки [Електронний ресурс] / Юрій Тарасовський. - Режим доступу: <http://news.liga.net/articles/NA090249.html>
- 50.Тиркало Р.І. Банківські операції з цінними паперами. - Тернопіль: 2014. - 211 с.
- 51.Трикозенко О.Г. Клієнтела як механізм визначення вартості комерційного банку: монографія / О.Г. Трикозенко, І.Г. Брітченко. - Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. - 229 с.
- 52.Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія /Брітченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брітченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2016 р. - 152 с.
- 53.Управління банківськими ризиками: Навч. посіб. / Л.О. Примос-тка, П.М. Чуб, Г.Т. Карчева та ін.; За аг. Ред. д-ра екон. Наук, проф. Л.О. Примостки. - К.: КНЕУ, 2017. - 600 с.
- 54.Череп А.В.Банківські операції: Навч. посібник / А.В. Череп, О.Ф. Андросова. - К. : Кондор, 2015. - 410 с.
- 55.Чуб О.О. Банки в глобальній економіці: монографія / О.О. Чуб. - К. : КНЕУ, 2016. - 340 с.
- 56.Офіційні дані Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. - Режим доступу: fg.org.ua
- 57.Офіційний статистичні матеріали Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: bank.gov.ua
- 58.Compilation Guide on Financial Soundness Indicators / IMF. – 2004. – Juli. – Доступ до ресурсу у режимі: www.imf.org
- 59.Compliance and the compliance function on bancs. Basel Committee on Banking Supervision. Basel, Apr. 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org>.
- 60.FINMA – an overview: : [Електронний ресурс] / FINMA. – Режим доступу : <https://www.finma.ch/en/finma/finma-an-overview/>